

ACADEMIA ROMÂNĂ
MEMORIILE SECȚIUNII ISTORICE
SERIA III TOMUL IV MEM. 6

I

CEA DINTĂI ISTORIE
UNIVERSALĂ TIPĂRITĂ
IN TRANSILVANIA

II

MOȘIILE FAMILIEI BELDY
DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ

COMUNICĂRI

DE

N. I O R G A

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

CULTURA NAȚIONALĂ
BUCUREȘTI

1 9 2 5

I
CEA DINTĂI ISTORIE UNIVERSALĂ
TIPĂRITĂ ÎN TRANSILVANIA

II
MOȘIILE FAMILIEI BELDY
DIN ȚARA ROMĂNEASCĂ

COMUNICĂRI

DE

N. I O R G A

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

Ședința dela 21 Noembrie 1924

I

Acum câțiva ani, prezintam tot aici, la Academia Română, o privire generală asupra celor dintâi încercări românești de a scrie Istoria Universală (v. *Revista Istorică*, VI, an. 1920, Iulie-Septembrie, p. 125 și urm.). Cea mai veche arată să fie a abatelui Millot, tradusă de Molnar, după o versiune în limba germană, din 1793, și publicată la Buda, în 1800.

Între cărțile pe cari d-l Gheorghe Sion le-a dăruit bibliotecii Universității din Buda, apare însă o încercare mai veche, cu doi ani, una rămasă numai la cele dintâi douăzeci și patru de pagini.

Se chiamă *Inceputuri tainice ale istorii de obște: Istori vechi partea d'întăiu, în tipografia lui Petru Bart, 1798.*

Capitolele ce se cuprind în acest început sunt următoarele: «Izvoară mijlocitoare alese spre mai bună plerografie a istoriei eghiptenești»; «Luări aminte de obște preste noroadele ceale vechi»; «Istoriia părților lumii», «Eghipteni, cap. I. Vechile istorii ale Eghiptelui, cap. III.» «Religia adică credința și năravurile Eghiptenilor».

Originalul e francez și de o cugetare solidă și îndrăzneță. Găsesc într'un loc cuvântul *epos*, pe care autorul nu l-a putut traduce. El ține

seamă de cântecele noroadelor vechi, care «vecinicesc numele a multor viteji». Se vorbește de «oameni cari mai mult se îngrijesc după temeieri de așezământ ca după întâmplări». Se citează Bossuet și Rollin, ba chiar «un autor scriind *l'Origine des lois*. Eră, evident, abatele Millot însuși.

Dar stilul e adeseori altul decât în traducerea lui Molnar ¹⁾. În această primă formă autorul e «de dincoace», probabil un Moldovean. El scrie: «Partea cea mai mare a *jitiilor* vechi face pomenire de o vreme în care viețuia oameni risipiți prin păduri». Găsim cuvinte mai obișnuite la Românii liberi: «saduri», «jgheaburi», «a se boboti», «să râmeaze pământul», «lămăi», «crăime», «iazar», «dajdnic», «capiște», «nome sau județe», «trândavnic», «slobod», «scutiță», «bir», «dajde», «prin leafă chivernisiți», «dirigătorie», «păstoricesc», «mojicesc», «corifeiu», «jivini», «mitarnic», «blagorodnic» «disidiamonie», «disidiamoniceștile cugete», «tipăritori de bani», «pârși», «datorași», «trup balsamit», «crezător», «zalog», «lefterie», «iuțit», «scopos»,

Dar manuscrisul a trecut dela Munteni: v. de. ex. «noroiful cel gros», «altmintrilea», «Ovrei», «piscă».

Are scurte cuvinte arhaice: «deșteptul năravurilor frumoase», «stâmpărul foamei», «învățul aceii sălbătăcii», Se zice: «boerimea nu să alegea dintr'alții fără din oameni destoinici».

Și autorul cunoaște Impărăția turcească. În adevăr el scrie: «Halicarnas în Cariia, ce eră mai de mult cetate vestită, numită de Turci Bodru sau Bodrona, în ținutul Natolii».

Forme ardelenle mai că nu sunt. Doar în patru locuri: «fomeaie», care se zice pe alocurea și dincoace de Carpați. Dar se găsește «arhivumuri» lângă «condice», «catanele acelea mai de frunte în Divan», și «hingheriu».

Interesante sunt multe neologisme:

Se zice: «cărți profanicești», «cărți mosaicești», «istoricești», «soțietate», («sălbătăcești soțietăți»), «brutale», «a să polii» (*se policer*), «formă», «grad», «țitroane», «națioane», «poezie», «flotă», «statul», «știința statisticească», «perseșc, persești», «experință», «coronă», «linii împărătești», «despotism», «persoane», «sicuranție», «statistici», «culme cuvenitoare», «talent», «trebi economicești» (ca «prostataca lucrare cu mânele»), «minunător», «organizație», «schimosești», «deșertăcioși», «ide», «reformă», «unimea Dümnezeirii».

Se dau definiții ca acestea: «Cultura, adică lucrarea sau prefacerea no-

¹⁾ D. V. Bogrea a făcut comparația atentă.

roadelor în națioane prin căsătorie, prin lucrarea pământului și prin meșteșuguri); «Dinastie este o domnie în care Voevozii unul după altul au stăpânit»; «Vulgatele adecă vestirile cealea tălmăcite din Scriptură».

Să nu fie Amfilohie de Hotin autorul? Ienăchiță Văcărescu ar avea forme italiene, grecești, și turcești, care lipsesc, afară de două trei grecisme, cu totul ¹⁾.

Deci Molnar n'a tradus pe Millot. El a reluat lucrarea întreruptă la Sibiu. A supus-o unei noi revizii, în care s'au făcut mari schimbări de stil, care arată pe Ardelean. Autenticitatea și a altor scrieri iscălite de dânsul, scrieri care tratează materii așa de deosebite de ocupațiile lui obișnuite, poate și trebuie să fie pusă în discuție.

II

Cu prilejul unei călătorii la Cluj, de unde, acum mulți ani, ni-au venit fotografiile de documente istorice românești, pe care le-am publicat în volumul IX din *Studii și documente*, am găsit în aceleași pachete serii întregi de alte acte în aceeași limbă, de o importanță care se poate vedea lesne din paginile ce vor urmă.

O cronică ungurească din veacul al XVI-lea face din cutare membru al familiei săcuiești Beldy, având moșie între Români, la Budila, un fiu din flori, un «copil», cum se zicea numai în acest sens atunci, al lui Mihnea-Vodă, căruia după trecerea la Islam i s'a zis, nu «turcitul», ci «Turcul».

Familia a păstrat legăturile cele mai strânse cu principatul muntean. De aceea nu e de mirare că la cel dintâiu moment prielnic ea și-a căpătat pământuri în cuprinsul acestei țări, de care o legau tainice amintiri.

O carte domnească mai târzie, dela Constantin Brâncoveanu (1704), ne arată pe larg originile acestor cumpărături. Un boier muntean, altfel necunoscut, Tudor Ciocoro, împrumută la nevoia lui, în surgun, 20.000 de «bani» dela Beldy Kelemen (Clement). Boierul, care avea titlul de Vornic și nu iscăliă cu acest pronume, care ar fi mai curând o poreclă, stătea în Februarie 1612 de șaisprezece ani la Budila, în castelul lui Beldy, pe care-l califică de «cetate», deci el eră un fugar de urgia lui Mihaiu Viteazul, probabil cu prilejul conspirației contra acestuia, când

¹⁾ Biblioteca mai are «Invățăturii despre sămănarea inului pentru Bohemia Moravia și Silezia, sau dat în Bohemia de s. economicească patrioțască soțietate în anul, 1804, s'au tipărit la Iosef Ioan Piler în Liovv»; 61 pp. în 12.

unii sfetnici ai Domniei plătiră cu capul. Il apăseau și alte datorii: 35.000 de «bani» la un Turc din Belgrad, care e pentru scriitorul actului dela Brâncoveanu: «Beligradul-de-Sus» și, prins de teribilul său creditor, Tudor fusese «pus într'un puț în fiară»¹⁾. Cum Cârstea logofătul din Buciumeni îl luase în «chezășie» și fusese silit a plăti toată suma, Gheorghe Comisul împrumutase pe Ciocoro cu alți 39.000 de «bani». La acea dată, «neavând ce mai face», el vinde găzduitorului său tot ce are, nu numai în moșia de basă, Răteștii din Buzău, dar și părțile, cu mori și pogoane de vii, din Plăticești, Sărăști, Vădeni, Drugești, Sârbeni, aceste posesiuni fiind socotite ca echivalente cu suma tuturor datoriilor: 94.000 de «bani». Zapisul se face în românește înaintea mai multor martori, parte Unguri, ca un Kerestes, un Pál István, un Farkás ános, parte Români, ca Baștea din Muscel, Obrăjin din Șoimari, Stan și Voico din Hizești și un om din Rătești, un «roșu» din oastea lui Vodă, Oprea. Beldy urmă să-și facă și o «carte» dela Domnie.

Nobilul ardelean vine deci în țară sub Radu-Vodă Mihnea la 1621 (7129) și, după hotărîrea unei comisiuni de șase boieri din Divan, caută a plăti pe creditorii munteni ai lui Tudor din Rătești. Ni se spune astfel că el a dat din turmele sale o sută cincizeci de oi lui Cârstea, iar lui Gheorghe toți banii datorîți.

Dar stăpînirea nobilului din Budila nu eră să rămâie neturburată. În Maiu 1622, Maria, fiica lui Tudor Ciocoro, pretinde că tatăl ei ar fi vîndut și moșii de ale soției, fără vina acesteia, deși, cercetându-se lucrurile, se văzù că învoirea mamei Mariei nu lipsise; atunci adversara lui Beldy vîndù și niște pogoane de vie care-i aparțineau ei, la Sârbeni. Dar ea reveni cu aceeaș pără, deși tot cu atât de puțin succes, înaintea lui Alexandru-Vodă Iliăș în Iulie 1629. Bătrânul Beldy murise și se încercă de Tudor însuș reluarea tuturor moșiilor dela fiii lui, Ioan și Pavel, sub cuvânt că n'ar fi fost nici vînzare directă, nici plată de creditori. Hotărîrea lui Leon-Vodă din 16 Februarie 1630 fù însă o confirmare în folosul moștenitorilor, reprezentăți printr'un Daczó.

Totuș, Ioan murind și Pavel fiind «cocon mic», averea munteană a familiei a fost încălcată, și anume de puternicul Vornic Hrizea. Trebui ca acest Pavel, ajuns «craibirău» în Trei Scaune, să vie în Țara-Românească, la 1655, cu oastea lui Gheorghe Rákóczy al II-lea, care, biruind pe seimenii și dărăbanții răsculați, cu Domnul lor, așeză din nou în Domnie

¹⁾ Actul citat spune din greșală că Domn eră atunci Gavril Movilă (1618—20).

pe Constantin-Vodă Șerban, pentru ca un act solemn, dat din «palanga lângă Gherghița», să restituie dreptului moștenitor întreg acest domeniu.

Și la 4 Maiu 1657 Constantin Șerban întărește moșiile lui Pavel Beldy, ajuns acum și «Vistier Mare» al Ardealului. Tot odată-l asigură că aceste moșii, pe care aveă voie să colonizeze «iobagii» ce și-ar găsi, precum și Ungureni și Moldoveni, scutiți fiind de obișnuitele dijme și «mâncătorii», nu vor mai fi atinse de contribuții extraordinare, ca aceea care se luase acum în urmă, «și dela Turc la Grec și dela străin din țară, încă și dela sloboziile noastre» pentru «poclonul Hanului». Plângerea lui Beldy, prezintată prin Mikes Kelemen, fusese astfel pe deplin ascultată. *Unul din aceste acte e redactat de Udriște Năsturel, cel crescut în Rusia, în limba rusească, după normele diplomatice moscovite, scris fiind cu o literă cursivă, cu inițiale de formă latină, asemenea cu cele de pe mormintele lui Mateiu Basarab, Doamnei Elina și fiului lor Mateiu, care deci nu sunt datorite unui meșter din Ardeal, ci unuia din «Moscu» Țarului.*

Beldy cumpără pe aceeaș vreme și moșie în Hizești, vânzătorul mergând la el în Budila, dar actul făcându-se în țară.

Stăpânirea-i fu însă turburată sub Domnii «turcești» cari urmară lui Constantin Șerban. Neamul lui Ciocoro, cari-și ziceau Cocoreștii, Radu Clucerul și Vlad al doilea Vistier, atacă dreptul nobilului ungar asupra moșiei lor de baștină, Răteștii. Imputernicitul lui Beldy se judecă în Divan cu dâșii, fiind de față și solii ardeleni cari aduceau tributul la Poartă, Nemes János și Gyulay Tamás, în Domnia lui Antonie-Vodă, la 1671, cred.

Hotărîrea domnească din Octomvrie e în favoarea acestui «cinstit prieten».

Deciziunea aceasta se explică printr'o aplecare amicală cu totul deosebită față de nobilimea ungurească a Ardealului. În adevăr, un delegat al lui Beldy, «Marele Spătar a toată țara Ardealului», al lui Bassa Tamás și al lui Nemes Iános, «marele căpitan a toată Săcuimea», înfățișându-se la Antonie-Vodă, el căpătă ușor, pentru «semnul dreptății și unirea vecinătății neînșălătoare», restituirea tuturor fugarilor din Ardeal, afară de cei osândiți la moarte, «cei ce ar fi fugit pentru scăparea capetelor lor». Și această asigurare e întărită de principalii boieri ai țării, Gherghe Băleanu, Radu Popescu, Radu Crețulescu, Hrizea Vistierul, Neagoie Săcuianul, Ivașco Goleșcu și alții.

Răteștii însă, ca și Cepturoaia în parte, ca și Dobrenii lui Saul, ca și Zăbeanii și Mostecuții, fură reclamați sub Ghica Grigore de rudele

lui Tudor Vornicul. Observându-se că sub Matei Basarab aceștia aduseseră doisprezece boieri jurători, se găsi cu cale a se cere protivnicului; lor douăzeci și patru alții, și *i se îngădui a-i aduce dela el din țară*, nemeșii din Sântivan, din Cernat, din Saciva, din Ghidofalva, din Lemeni, din Ozon, etc. După jurământul lor, Beldy e restituit în toate drepturile sale. Hotărîrea e dată — și aceasta explică prezența și admiterea acestor străini — «în conacul ot luncile Brașovului», cu prilejul expediției Domnilor noștri alături de Turci contra Imperialilor.

Pe vremea Brâncoveanului, în Iulie 1704, Beldy Kelemen, fiul lui Pavel, primește confirmarea posesiunilor muntene, și cu acest prilej se înfățișează din nou toată istoria proceselor ce se perindaseră. În Noembrie 1705 apoi acelaș Domn îngăduie, nu numai acestui «prieten», ci și fratelui său David și unui membru al familiei Mikes să-și adune iobagii fugiți din Ardeal pentru a-i așeză la Rătești, «cu ale lor fâmei și cu toate bucatele lor ce vor avea». Printr'un act pierdut, Pavel Beldy căpătă și dreptul de a trimite dincoace cinci sute de oi scutite de oierit, dar îl vedem îndată pe Domnul muntean plângându-se că din cele trimise numai două sute sunt ale lui. Apărându-se interesele celor cari luaseră asupra lor slujba oieritului, el arată în chip duios nevoile înseși ale țării: «ci a să păgubi cineva iaste și cu păcat, că țara iaste cu dajde și cu multe păsuri și greuri asupra, ci munceaște fiecare cum ar putea face să să poată ornică (*sic*) dajdea și cheltuiala» (20 Dechemvrie 1708).

Drepturile lui Beldy Kelemen trecură apoi asupra fiilor lui, Mihai și Iosif, cum se vede din actul de întărire al lui Grigore Ghica din Iunie 1734, privitor la iobagii ardeleni ai familiei. Bătrânul nemeș trăia încă în 1730, când preotul din Budila face o însemnare cu privire la păstoria lui.

III

Un grup de trei scrisori, de un cuprins foarte interesant și în ce privește limba, plină de vioiciune și de culoare, se referă la raporturile dintre comandantul și administratorii ardeleni din Secuime, dela Gurguiu (Giurgeu), un Petru Apor, între alții, de o parte, și dregătorii moldoveni dela graniță, de alta. Astfel ele formează un adaus bine venit la întinsa corespondență pe care am dat-o în *Buletinul Comisiei istorice a României*, volumul II.

Moldovenii sunt Iordachi Ruset («Georgius C[omes] d[e] R[osetti]»), care se iscălește cu litere latine și, ca și pentru adresă, într'o limbă ce i se pare a fi cea latină, și Constantin Arapul, pârălăb de Neamț.

E vorba de cai furați, de oi însușite, de oprelși neîndreptățiți, de zăberiri pregătite, de nevoia, exprimată foarte dârz, a bunelor relații: «De accia aceste nu sânt fapte megieșăști, ci trebuiește cu bună dovadă să dovedești dumneta pe oamenii noștri și, așa, aflându-să că sânt vinovați, atunci cu dreptate este să plinești dela dânșii ca de la niște oameni răi; dar numai pe gura unor tâlhari și oameni răi trebuie să nu te potrivești dumneta ca să faci zebereli oamenilor, pentru ca să nu stricăm prietișugul, fiind megieși de aproape». Cineva care s'ar părea a fi Toader Vornicul, vorbind de călătoria unui Domn la Constantinopol pentru «înnoirea Domniei», se ocupă de plata goștinei, de «doamna lui Lazár István».

O carte domnească dela Matei Racovița pentru «giupăniasa lui Banfi Petiarū» (nu «giupănul») a fost tipărită în *Studii și Documente*, IX, p. 25: o vorba de turmele și păstorii acestui vameș. O alta, inedită, privește pe un Șandru Mihai, scăpat din robia Tatarilor și căruia trebuie să i se dea bani și, în special, de «bulubașa de Trotuș», «petrecători» în calea lui către Ardeal (7 Aprilie 1694).

O foarte ciudată scrisoare munteană privește o pradă de Tatari până în Mehedinți — evident din veacul al XVII-lea, probabil atunci când Hanul a trecut sub Brâncoveanu spre Belgrad.

Trei însemnări se referă la moșiile și Țiganii unei «jupănese Stanca, fata Predii Post, fečoriulū Diicului Spătar», care se împărțește cu unchiului ei, Papa Buicescul, la 1682. E vorba de o descendentă a aceluia Diicu care a căutat să fie Domn după Matei Basarab și împotriva lui Constantin Șerban. Adevăresc Mitropolitul Teodosie, Constantin Stolnicul Cantacuzino și viitorul Vodă Brâncoveanu, atunci Spătar, împreună cu un boier mai mărunț.

Trei alte acte privesc vieța bisericească a țărilor noastre, și tustrele sunt de o raritate deosebită.

Cel mai vechiu, din 13 Iulie 1621, e o rară poruncă domnească, redactată absolut după vechile norme slavone, dar în românește, prin care Radu Mihnea se îndreaptă către «popa Ianu delă clirosul Domniei Sale de în Câmpul-Lung», cu privire la călugărița Elisaveta, din mănăstirea Valea Mare (Nămăiești¹⁾), în pără cu «popii dela sfântă besearca Domnii Meale», pentru niște Țigance, aduse din Ardeal.

Al doilea act e o scrisoare a protopopului din Șcheii Brașovului, Va-

¹⁾ Lămurire dată de colegul meu, preotul N. Popescu.

silie, către un om al alui Beldy Iános din Budila pentru o femeie care, «nevastă învălită, după aceeaia ia au lepădatu crăpa denu capu și s'au făcutu fată cu plete și au și jucatū în horă în jocu», adică «s'au dezvoltat și au înblatū fată la capu ca și alalte feate».

Al treilea e o cercetare la satul Ardiu cu privire la un preot unit care-și bate joc de cuminecătura și de îndatoririle sale.

Biblioteca Universității posedă un Evangheliariu slavon, tipărit de un ieromonah Lavrentie pe la 1570, când îl cumpără dela el starostele de Cernăuți Broștog (Bruchstück, prin polonește). D. Roșu, bibliotecar semnalându-mi acest produs necunoscut al tiparului pentru Români în secolul al XVI-lea, mi-a anunțat un studiu asupra lui. Cred că Lavrentie e diacul Lorinț de pe lângă Coresi, cel cu Evangheliariul din 7087.

DOCUMENTE

18 *Februarie* 7120. «Tudorū Vorniculū otū Rătești, dă zapis lui Beldi Chelene (*sic*) și frăține-său Beldi Ianoșu... pentru căci, pribegindū eu de aici denū țară înū Țara Ungurească ani 16 la cetate lorū la Budila, deci eu n'amū avutū cea mai face, mi-emū vândutū toate părțile dă moșie pă unde amū avutū în Țara-Rumânească, și mori și moșii și vii, ca să să știe, în Rătești, a șasa parte și cu o roată de moară și patru și pol pogoane de vie și denū moșie denū Plăticești a treia parte și dinū Sărăști alū șase parte și cu doao — de moară și satulū Vădenii peste totū și dinū Drugești trei părți și cu o roată de moară și dinū Sirbeni a 9 parte», etc. «Căci, căzândū la multă nevoe, m'au plătitū și mi-a scosū capulū de la multă nevoi dumnealorū, cu bani gata, cari facū peste totū 94.000, și să trimiță domnealui zapisulū meu în țară să-șū facă și carte doomnească, să-șū întărească zapisele dumnealorū, să stăpânească cu pace». Marturi: «Crăsteșū Ianoșū, Paleștiaoanū, Farcașū Ianoșū, Bașta otū Mușcelū, otū Țar[a] Rămnescă (?), Obrejiniū denū Șoimari, Stanū Hizesculū, Voico de acolo, Opre Roșulū dinū Rătești. Și eu Tudorū Vorniculū mi-am pusū degetulū și iscălitura ca să să creză».

17 *Maiu* 7130. «Mariia, fata lui Tudorū Vorniculū Čocoro», dă zapis «jupănului Beldei Ianoșū și lui Belde Palū» «precumū să să știe că m'amū întreatū eu cu dumnealui pentru moșia mănea-mea de zeasire». Se vede la Divan că e «și cu știrea măne-mea». Ea vinde și o parte a ei la

Sărbeani, treisprezece pogoane, pe care Beldy le pune cu viță, pentru 7.700 de aspri. Marturi: «Călin ot Urlați, iuzbașa Stan ot Mușcel, Dragomir Podeanul». Scrie «Griva log. Periiianu de le Ialomită».

19 Iulie 7137. Alexandru-Vodă, fiul lui Iliăș, «fecărilorü ai răposatulu; jupănului Beldei, anume Beldi Iianușü și lu Belde Palü», pentru «ocina lui Tudorü Čocoro și a muerii lui, de satü de Rătești». «Stoica Sochea, sluga a lu Belde Ianașü și a lu Belde Palü... el au venitü naintea Domnii Meale în Divanü de se-au părätü de față cu Mariia, fata lui Tudorü Čocoro», care pretinde că nu s'a vândut și «partea măine-sa». Pecete mare, rotundă, monogramă, iscălitură.

București, 16 Februar 7138. Leon-Vodă, fiul lui Ștefan-Vodă, către Beldi Ianoș și Beldi Pal, fiii «răposatului Beldi Chelemen otü Budila» pentru ce au luat dela Tudor Ciocoro din Rătești.

Marturi: Ivașco Vel Ban, Hrizea Vel Vor., Vlad Vel Log., Ianachi Vel Vist., Miho Vel Spät., Mușat Vel Stol., Conde Vel Comis., Vașilie Vel Păh., Alexandri Vel Post. Ispravnic Vladul Vel Log. Scrie Lepădat log., după spusa lui Sima vt. log.

Iscălitură: Io L'on Voivod.

Pecete peste hârtie, cu șnur roșu.

Pergament.

Ми Іу Костантин Шербан Бжію млстію гспдрь и воевода угро-влахінскін, pentru Beldi Pál, de la «Budula» și pentru moșiile lui.

Iscălitura domnească. Pergament.

Marturi: Gherghe Băleanu Vel Vor., Stroia Vel Log., Barbul Vel Cluč., Mihalcea Vel Comis...., — Stol., Radul Vel Ceășnic..., Colțea Vel Pitar, Danciul Vel Post, Orest Năsturel al doilea log. — 7163.

Mlstiiu bjeiu Io Constandinü Șărbanü Voevodü i gvsdin văsoe zemle ugrovlahiscoe davat gvsdmi sieiü povelenie gvsdmi cinstitului și bunului priiatenü și de aproape vecinü alü Domnii Meale jupănului Beldie Palü, craibirău dă la Trei Scaune, fečorulü răposatului jupănului Beldie Chelemenü denü Budila, denü Țara-Ungurească, ca să fie völnicü cu această carte a Domnii Meale să aibă a-și ținearea cu bună pace toate ochnele și moșiile, însă partea lu Tudorü Čocoro denü satü denü Rătești 6 părți... i otü Plăticești a treia parte i otü Sărăști a 6 parte... și satulü Vădeanii toți i otü Drumcești 3 părți... și denü Sărbeani a 9 parte și denü Cepturele a doașprezece parte și

denŭ Dumbrava Slavului 3 părți și dă la Măstănești 4 pogoane dă vie cu loculŭ... Fiindŭ fostŭ priiatneculŭ Domnii Meale jupănulŭ Belde Palŭ coconŭ micu pre aceale vremi și rămasŭ dă părinți și n'au pututŭ să-ș caute dă moșii. Iarŭ după aceia, cându au fostŭ acumŭ, înŭ zilele Domnii Meale, fiindŭ viitorŭ dumnealui aici în țara denpreună cu Măria Sa cu Crai Ghiorghie Racoți, biruitorulŭ Țării Ungurești, pentru binele și folosința țării și a Domnii Meale, că ne-au scosŭ vrăjmașii și hoții dănu țară, dumnealui știindŭ cumŭ că sântŭ aceastea ale lui direpte moșii și cumpărate pre bani, venit-au înaintea Domnii Meale și a tuturor boiarilorŭ țarei de au arătatŭ cărțile tuturorŭ Domnilorŭ și zapisele și toate deresurile ce au avutŭ dumnealui făcute pre aceste moșii (dela Radu Mihnea, 7129). „Dreptŭ aceia și Domnia Mea, văzândŭ cărțile tuturorŭ Domnilor la mâna dumnealui și fiindu-ne dumnealui bunŭ priiatnicu și au fostŭ cu [mu]ltă nevoieță la toate pășurile și slujbele Domnii Meale, Domnia Mea încă amŭ datŭ și amŭ mai întăritŭ cu această carte a Domnii Meale... Așijderea să fie volnicŭ cu această carte a Domnii Meale să-și facă slobozie și satŭ dă milă pre ochne dă la Rătești..., și să aibă a-și strângerea ai lui iobagi căți va avea răsipiți aicea în țara Domnii Meale, și pre alți oameni striini și fără de dajde, cari vorŭ pohti să fie pre această ochă, Ungureani, Moldoveani, oameni fără de birŭ, iarŭ de cătră Domnia Mea să fie în pace și ertați dă birŭ, de tal., de miere cu sare, dă sălă cu fânŭ, dă birŭ moldovenescŭ și dă lucru domnescu, de cară dă olacŭ și de toate dăjdile și mănăturile câte sântŭ preste anŭ înŭ țara Domnii Meale..., nici dă banii dă județu, niț să li să tragă bucatele pentru alții, ci să aibă a-și luare dumnealui adetulŭ ce-i va [fi] de la dănșii, și pre carele va pune ispravnicŭ pre dănșii, acela să-i judece și să le facă certare, altulŭ într'ânșii să nu untre, iarŭ carii să vorŭ ispiti a-i învălui preste această carte a Domnii Meale mare certare va petreace... Pis Necula log. Boldiț la conacŭ la palangă lângă Gherghiță, mșta Iunic 28 dni, vlt. 7163.

Pecete, iscălitură, monogramă.

25 *Maini* 7164. «Ionŭ și cu frate-meu Stoica, feçorii lu Ionŭ Țafescu (?) otŭ Hizește», dau zapis «dumnealui jupănului Beldii Palŭ, feçorulŭ răposatului jupănului Beldea Chelemenŭ denŭ Budila denŭ Țara Ungurească», că-i vând ochină acolo, pentru 35 ughi, «afară denŭ 3 pogone de vie cu 6 pomi ce i-au fostŭ vândutŭ tatălŭ nostru Voica Țafescu (?) lu Stanŭ Hezesculŭ și cu 2 prăjini de locŭ de culegătore și prăjana câte

de 2 stânjane... Și, cându amū făcutū acesta tocmelă, dusu-ne-amū la dumnealui înū Budila. Iarū, cându amū făcutū acesta alū nostrū zapisū, făcutu-l-amū înū satū înū Rătește.»

Marturi: «Popa Iremie de acolo, popa Voicilă din Matița, Griva log. din Alicxeni, Oprea Scopul din Rătești, Bădea de acolo, Toater (*sic*), Stanciul, Oprea din Cernatulū denū Țara Ungurească i vnocu ego Pasculū, i Diiculū, i Pasculū și Stanū».

Două peceți cu cerneală (logofătul cu o pasăre purtând crucea în spate), semne de degete.

4 Maiu 7165. «Noi Costandinū Șarbanū Voevodū i gsdinū facemū mărturie cu aastă carte a noastră tuturorū cui să cade a ști cumū aič în țara noastră muntenească oarecare olate, cade-să a ști Răteștii otū sudstvo Sacū, înpreună cu toate locurile care să tragū dă acele olate cu mori, cu vii, și a treia parte de satulū Plăticeștii cu a șas[ea] parte a satului Slăviceștilorū cu mori și deplinū satulū Vandănea (*sic*) a Duceștilorū a treia parte, a Meastecuții cu vii cu totū, care olat au fostū luoatū celū cu fericită pomenire dinū Ozonū lăcuitorū Beldie Chelemenū, după moarte fost-au rămasū pre cari s'au trasū dentru dumnealui, cumu-i pre dumnealui denū neamū bunū Beldia Palū, care acumū Mării Sale prea-luminatului și destoinecului Craiului Ardealului iaste Vistiiaerū Mare și iarășū și craiu-biro a Trei Scaune săcuești, căc că și mai de-naintea noastră cu fericitele pomeniri Domnu Radulū-Vodă, Alixandru-Vodă și Leonū-Vodă înpreună cu sfătuitoarii Divanului țării, cu leage direaptă au judecatū a fi a jupănilorū Beldeștii și rămășițilorū lorū; ce apoi Vorniculū Hriza în zilele cu bună pomenire Io Mateiu Voevodū, nu știmū de ce cunoștință reahū sufletească fiindū îndemnătorū, au cuprinsu-le în sama lui-șū. Care lucru și noi înțelegându cu de-adinsulū, cumū și credinčosulū boiariulū nostru Radulū Comisulū Mihalcea au mărturisitū în Divanū, și noi dară înpreună cu 12 boiari jurați ai Divanului nostru judecători, fiindū și cuvântulū Mării Sale lui Crai dinū Ardealū și jupănului Belde Palū, dă aproape vecinului, fiindū înaintea noastră și văzându-i marea și bună dereptatea, căutându-ne și spre vecinătățască slujba dumisale, fostu-le-amū datū cu judecată după judecata cea dentaiu și dereaptă la mănule dumnealorū. Săvai că acumū canū preste voia noastră fostu-i-au luo[t] preste iscălită și pecetluită cartea noastră bani ug. 80 de saamă: după lipsa vremii de acumū, fost-au luatū, căce că și de la Turcū, de la Grecū și de

la striinū dinū țară, încă și de la sloboziele noastre, pentru că s'au trimisū Hanului. Despre care lucru speriindu[-să] Măria Sa părintele nostru pentru luoarea acelorū ug. 8o și prenū dumnealui Micheșū Chelemenū încă trimitândū cuvântū noa, încă ne-au părutū rău. Voindū daarū milostivirii făgădui[n]țiū noastre cea de odată și nainte făcută prentu partea noastră întărită a fi stătătoare și acumū desăvârșitū, și într'acastă carte a noastră după făgăduința cea de'ntăi, făgăduimū cumū că în viața noastră de la rumăni jupănului Beldei cari sântū în țara noastră, însă striini, nu birnici, nici striini carii vorū fi fostū pre alte moși așazate și acumū, văzandū această milă a noastră, să arū muta, noi făgăduimū de toate dăjdiile țării a-i erta, denū bani, denū oi, denū rămători, denū stupi, denū miare, denū țară, denū vinū, denū pâine, denū fieștecehū d'jmă de bani de săamă, și cu unū cuvântū fieștece fialū de dare sau nevoi sau munci, noi nu vomū lua, nici pre alții a lua nu vomū suferi: de tocma ne-amū și mai lipsi, a lua de la striini, și de la sloboziile noastre, iarū rumăni dumisale vorū fi în pace, după scrisoarea cărții noastre, în veaci. Pentru aceaia tuturorū carii umblă pentru nevoile țării a strānge sau bani sau fieștecehū denū țară noastră, să vă feriți să nu cumva să învăluți pre acești rumăni ai dumnealui, ce sântū scriși mai susū, că așa iaste învățatura noastră. Intr'altū chipu să nu faceți preste cartea noastră, că mare certare va petreace acela omū care să va ispiti preste porunca Dumnii Meale. Pentru maai mare credința dāmū cartea noastră întărită cu iscălitura și cu peceata noastră și cu sufletulū nostru legāmū și asupra aceluia Domnū care va fi după petrecerea noastră acestui lucru ca să-lū ție și să-lū întărească. Și mărturie încă amū pusū Domnia Mea boiarii Divanului, jupănū Gheorghie Velū Vornicū, i jupănū Stroe Velū Log., i jupănū Părvulū Velū Vistiarū, i jupănū Paană Velū Spat. i panū Diiculū Velū Cliuč., i panū Radulū Velū Stolnicū, i panū Radulū Velū Comisū, i panū Radulū Velū Peh., i panū Neagoe Velū Post., i panū Stroe Velū Log. Mșta Maiu dni vlt. 7165.

Iscălitura: Pecetemică rotundă cu chinovar, purtând vechiul monogram.

† Milostiiu bjeieu Io Antonie Voevod i gsdinū davat gspdvmi siiu poveleanii gvsdmi cinstitului priiatenului Dumnii Meale jupănului Belde Palū denū țară Ardealului și fecorilorū lui căfi i va da Dumnezeu, ca să-i fie lui ocnă aici în țara Dumnii Meale înū satulū Rătești otū sudū Saacū, denū toată moșia satului a 6 parte, pentru că au avutū pără înū Divanū omulū jupănului Beldii, Laeșū Ianoșū, fiindū și

solii Mării Sale lui Crai, anume Neameșu Ianoșu, căpitanul Săcuilor, și Silivașu Balintu și Ghiulai Tamașu, carei mergea cu haraciul țării Ardealului la Poarta împărătească, fiindu și acești boiari în marele Divan, cându să părăia Laeșu Ianoșu, ispravnicul jupănului Beldii, de față cu boiarii Domnii Meale Radulă Cliuč. și Vladulă vt. Vistiară Cocorăștii pentru această a șasea parte de ocină de Răteștii, scoțându ispravnicul jupănului Beldii Pală cartea răposatului Radulă-Vodă Mihnea, de cumpărătoarea aceștii očne de la Tudoru Vorneculă Ćocoroș, a șasea parte denă Rătești, și cartea lu Alicxandru-Vodă și a lui Leonă-Vodă. Deĉ Domniia Mea încă amă căutată și amă judecată împreună cu toți cinstiți dregătorii Domnii Meale pre leage și pre dreptate și amă dată Domniia Mea ca să ție dumnealui jupănulă Beldea Pală ochnă înă Rătești a șasea parte. Iară boiarii denă Cocorăștii și cu părtașii loră să ție cinci părți. Direptă aceia amă dată Domniia Mea această carte a Domnii Meale jupănului Beldii Pală ca să-și ție și să-și stăpânească această moșie denă Rătești a șasa parte cu bună paace, însă jupănulă Belde Pală să trimiță ispravniculă dumnealui ca să-și aleagă partea lui de moșie, de preste totă satulă a șasea parte, și să-și hotărăscă de cătră moșia boiariloră de Cocorăștii și altoră părtași de acoala și hotărându-să să-și ție moșia în paace și să o stăpânească dumnealui și fecorii dumnealui înă veaci. Și amă pusă Domniia Mea și boiarii cei mari mărturie: pană Mareșu Velă Bană i Gheorghie Velă Vor., i pană Radulă Crețulesculă Vl. Logft., i pană Șarbană Catacuzeno Velă Spat., i pană Papa Velă Vist., i paană Ghețea Velă Cliuč., i paană Mihai Catacuzeno Velă Post., i paană Vălcule Velă Peh., i paană Stoiană Velă Comisă i paană Dumitrașco Velă Sardară, i pană Preda Velă Sluj., i is. Radulă Năsturelă vt. Log. и написах аз Ianache log. ot Vist. къ на столк град București. Pis mșta Oc. 23 d. It. 7170 (7180).

Io Antonie Voevodă.

Monogramă. Pécete mare peste hârtie: ІУ АНТОНІЕ ВОЕВОДА БЖІУ МАС[ТІУ ГДР] ЗЕМЛЕ ВЛАШКОЕ.

Io Antonie Voevod, din mila lui Dumnezeu Domnu Țării-Rumănești, împreună cu toți cinstiți boiarii țării Divanului, mari și mai mici, toți denpreună cu toată slobozenia domnească și boerească, cu această carte a noastră ne încredințăm dumnealor Belde Pal Mare Spătar a toata țara Ardealului, și Bașa Tamaș, marele sfeatnic al Măriei Sale lu Craiu, și Nemiș Ianoș, marele căpitan a toată Săcuimea. Pentr'ale noastre trebi și

trăsuri și gălunce (*sic*) s'au făcut, cum toate unele ca acelea să indirepteaze, și pentru oamenii carei vor fi fugiți den Țara Ungurească aiĉ în țara Domnii Meale, afar de cei ce ar fi fugit pentru scăparea capetelor lor, iar pre cei ce ar fi fugit de foame sau de obăgie sau măcar de ce braslă de oameni ar fi, de nici opreală, să-i dăm de pretutindinile după pohta dumnealor: pentru că aceasta iaste semnul dreptății și unirea vecinătății neînșălătoare, cu cale am socotit să umplem pohta dumnealor întru aceste, precum și dumnealor a noastră. Și pentru mai mare credință a dumnealor și a tot nimeșugul denpreună, precum și mai sus ne-am adevărat. Și, atunce fiind dumnealui Apor Lazar, priiatenul Domnii Mele și al țarei, trimis atuncea aici sol, umblând pentru aceste trebi aici, Domnia Mea, de vreme ce au fostu cursul anilor 1640, cum oarecare oameni den Trei Scaune săcuiești ar fi fugit aici în spre pământul Țerii-Rumânești și a Dumniei Mele, măcar la ce braslă de oameni s'ar afla, ori la boiari, la orașe, ori la slobozii, pre toți să avem a-i darea fără de nicio opreală, ducând și dumnealor carte de mărturiseală pre care ar trimeate de să se scoată oamenii sau obagi lor, și cu adevărat că-i vom da. Și dentru acestu lucru să fie dumnealor cu tot nemișugu la Trei Scaune săc ienești. Intru adevărată credință, s'au scris în Scaunul Domniei Mele den București, mșta Iul. 7177.

Gheorghe Băleanulū, Radulū Vl. Dvor. Popesculū, Radulū Vel Cluč. Crețulesculū, Hriza Vlū Vist., Ghiorghi Vsilea (?), Papa Velū Com., Ilie Vl. Armașu, Ghinea Velū Post., Neagoe Săcuianulū, Ivașco Velū Agă, Tudorache Vl. Pit., Aga Iane, Gheorghe Velū Păh., Barbulū Log., Radul Cluč.

(Peceti: Hrizea are o pasăre.)

(L. S.)

Io Antonie Voevod.

7 Iulie 1663. Gligorie Ghica-Vodă «tuturorū cui să cuvine a ști că aiĉ în țeara Domnii Miale oarecare olate (șters: adecă Răteștii otū sudū Saacū înpreună cu toate locurile care să trag de acea moșie și olate; în locū: lt. 7170, Oc. 20 dni, scriindū într'acastă carte Răteștii preste totū, dreptū aceia să scoasă cu chinovariu și să scrise ca să să știe denū Rătești a 6 parte, precumū scie și la vălt. cărți a Radului-Vodă și ale altorū Domni, așa să ție, dreptū aceia... vt. Log.; cu roșu), cu mori, cu vii și a treia parte și iarū și moara a noaoa parte, a Zăbeanilorū a doasprăce parte, a Țapturealelorū a treia parte, a Dobreanii lu Saulū

a patra parte, a Mostecuții cu vii cu totu, care olate au fostu luatū celū cu fericită pomemire denū Uzonū locuitorū Beldi Chelemenū, după moarte fost-au rămasū pre carii să tragū dentru dumnealui, pre dumnealui bunulū Beldii Palū, care acumū prea-luminatului și destoinicului Craiului Ardealului Solnocului denū lăuntru iaste — panū mare Săcuilorū ghegeneralū și mai mare Craiu (*sic*)¹⁾ la Haramsesū²⁾ (*sic*), adecă Trei Scaune Săcuești, căci că și mai denaintea Domnii Meale cu fericitele pomemiri Domni și moștineanii țării aceștiia, Radu-Vodă, Alexandru-Vodă, Leon-Vodă, Costandinū-Vodă și Mihnea-Vodă, împreună cu sfătuitorii Divanului de atunci, cu leage direaptă au judecatū a fi a jupănilorū Beldeștii și rămășițilorū lorū. Sevai că Vorniculū Hriza în zilele cu bună pomemire Io Matei Băsărabū Voevodă, nu știmū de ce cunoștință rea sufletească fiindū îndemnători, fostu-le-au cuprinsū în sama lorū, iarū, cândū au fostū în zilele lui Costandinū Șarbanū-Vodă, văzându adevărata direptatea dumnealorū sale Beldeștii la aceale moșii, iarū li s'au datū dumnealorū sale, acumū încă și în zilele Domnii Miale sculatu-se-au rudele și rămășițele lu Tudorū Čocora, apucându-se de aceale moșii într'acesta chipū cumū că în zilele fericitului Io Matei Băsărabū Voevodū arū fi juratū cu 12 boiari cumū că Čocoro n'au vândutū aceale olate dumnealui Beldii Chelemenū, nice-i iaste cu nimicū datori. Dec și Domnia Mea cu toți cinstiții boiarii Divanului judecat-amū sufletește cumū să jure dumnealui Belde Palū cu 24 de boiari cumū că-i sântū cumpărători dereapte aceale moșii și așa va rămănea Čocoro de judecată și va birui dumnealui aceale olate după obična țării și judecătii Domnii Miale. Dumnealui Beldi Palū încă, avându bună dereptate, fost-au gata, și, după rânduiala și judecata Divanului Domnii Meale, venit-au, nu cu 24 de boiari, ci cu 20 Ardeleani, anume acești boiari: dinū Sentū-Ivanū Henterū Andrașu i Mihai Diiacū, denū Cernatu Bernadū Freanți i Covač Pătru, denū Sačva Liaoșū Ianășū, denū Ghidofalva Culeșū Pătru, denū Angheloșū Foro Ianășū, Diianișū Gheorghie, dinū Lesnio Covač Tamașū, Iacociu Gheorghie, Sasū Ianășū, denū Chidū-Martonū Gheorghelū i Nagū Ianășū, Sochiori Gașparū, denū Becfalva Naghi Tamașū, denū Lemheni Fiverū Micloșū, denū Ozonū Sabo Tamașū, Bearne Leorinți, Sabo Iacobū, Mihali Diiacū. Văzându Domnia Mea buna direptatea dumisale Beldie Palū la aceale olate ce

1) Craiubirău.

2) Haromszék.

scrie mai sus, judecat-am Domnia Mea împreună cu toți boiarii Divanului a fi dumnisale și coconilor, nepoților și strănepoților dumnisale moșie ohabnică în veaci și oricui va fi a lăsa dumnealui, pentru că au rămasă Țocoro de leage și de judecată... Făgăduindu cumă în zielele Domnii Meale de la rumăni dumnealui Belde Palu care săntă în țara Domnii Meale, însă striini, nu birnici, nici striini, carii voră fi fostă pre alte moșii așzate și acumă, văzându acastă milă a Domnii Miale să ară muta, de toate dăjdile țării, ertatu-i-amă, denă bani de oi, denă rămătoră, denă stupa, denă miare de ceară, denă vină, denă pâine, denă fieștece dijmă, denă bani de seaamă, cu ună cuvântă fieștece feali de dare sau muncă Domnia Mea nu voi lua, nici pre alții a lua nu voi suferi, și oricare Domn ară dăru Dumnezeu au dintru neamulă nostru au dentr'altă neamă a Domnii Meale să fie proclătă, etc.

Marturi: Gheorghie Vel Ban, Stroe Vel Vor., Radul Vel Log., Dumitrașco Vel Vist., Toader Sturdzea Vel Spat., Badea Vel Cliuč. Drăghici Vel Păh., Preda Vel Stoln., Costandină Vel Comis, Costea Vel Post. Ispravnic Șarban Catacozenă Vel Log. Scribe Goran Log. Olănesculu.

Iscălitură: Io Gligori Ghica Voevoda.

Monogram. Pecete cu cei doi lângă arbore și «Io Gligorie Ghica Voevod... zemli vlașcoi».

28 Iulie 7212. «Io Costandin Băsărab Voevod» dă zapisul său «priiate-nului Domnii Meale jupană Beldee Chelemenă, fečorulă lui Beldi Pală, nepotă lui Beldi Chelemenă de la Budila, dină țara Ardealului, și cu fečorii lui, căți Dumnezeu îi va da, ca să le fie loră ochne aič înă țara Domnii Meale înă satulă Răteștii..., și dină moșia Plăticeștii..., și dină Sărăștii... și satulă Vădeanii totă și dină Drumcești trei părți..., și dină Sărbeani... și dină Țepturile... și dină Dumbrava Slavului... și dină Măstănești, pentru că, aceste moșii fiindă mai denainte vreamă ale lui Tudoră Țocoro și fiindă elă datoră jupănului Beldi Chelemenă, moșulă Beldii Chelemenă, bani 20.000 cu zapisă de la mână lui, și fiindă datori și ună Turcă de la Beligradulă-de-susă bani 35.000 cu zapisă și, prinzăndulă Turculă acolo, l-au fostă pusă într'ună puță în fiiară încă înă zielele lui Gavriilă-Vodă, fečorulă lui Simion-Vodă, și, neavăndă cu ce plăti, l-au fostă luată înă chizășie Cărstea logt. dină Buciumeani, apoi Turculă au fostă apucată pe Cărstea logt. înaintea lui Gavriilă

Voevodă pentru acea datorie a lui Tudoră Ţocoro, de au fostă plătită toţi banii deplină, 35.000, şi mai fiindă Tudoră Ţocoro datoră şi lui Gherghie Comisă, bani 39.000, cândă au fostă înă zilele Radului Voevodă, feçorulă Mihnaii Voevodă, iară jupănulă Beldea Chelemenă elă au fostă mersu înaintea Radulu Voevodă de au arătată zapisulă lu; Tudoră Ţocoro de datorie, fiindă şi ceilalţi datornici de faţă. Intr'aceaia Radulă-Vodă fostu-le-au dată la mijloculă loră 6 boiari dină Divană, anume Vintilă bivă Velă Vornică i Ivaşco ce au fostă atuncea Vlă Vornică i Papa bivă Velă Logt. i Gligorie bivă Velă Comisă i Tudorană bivă Velă Sluj. i Paraschiva Velă Logt. ca să-i tocmească şi să-i aşaze pentru aceaste datorii precum voră găsi cu dreptate. Deci acei boiari aşa i-au fost judecată cumă să plătească jupănului Beldea Chelemenă, moşulă jupănului Beldii Chelemenă, aceaste datorii toate, însă bani 74.000, de mii, şi să Ţie aceaste părţi de ocnă ce scriu mai susă toate, şi după judecata aceloră boiari fost-au dată jupănulă Beldea Cârştii Logt. pentru datoriia lui Tudoră Ţocoro oi 150 şi lui Gherghie Comisă bani 39.000, şi au rămasă toate moşiile lui Tudoră Ţocoro ce scriu mai susă la mână jupănului Beldei Chelemenă. Şi de atuncea încoace totă au stăpănită jupănulă Beldea Chelemenă aceaste moşi cu bună pace înă zilele lui Leonă Voevodă, de cândă au fostă atuncea după moartea lui Beldi Chelemenă, iară Tudoru Ţocoro elă s'au fostă sculată cu păără şi au mersă înaintea lui Leonă Voevodă înă Divană de s'au părătă de faţă cu jupănulă DaŢău¹⁾ Laslău, ispravniculă feçorulă jupănului Beldii Chelemenă, şi aşa au fost părăndă Tudoră Ţocoro cumă că n'au fostă elă datori Beldii Chelemenă niciună bană, nici nu l-au plătită de nicio datorie, zicândă ca să-şi ia moşiile înnapoi. Intr'aceaia Leonă Voevodă, văzândă zapisele de datorie şi cartea Radului Voevodă de judecată şi de rămasă la mână jupănului Beldie Chelemenă, fost-au judecată ca să-şi Ţie jupănulă Beldea Chelemenă părţile de moşie cu pace. Şi au fostă rămasă Tudoră Ţocoro de judecată. Şi de atuncea încoace iară l-au stăpănită jupănulă Beldea Chelemenă cu pace până înă zilele lui Gligorie Ghica Voevod. (Apoi procesele sub Grigore şi Antonie-Vodă. Citate cartea lui Radu Mihnea din 7129, a lui Leon din 7138, a lui Constantin Şerban din 7163, a lui Grigorie din 7171, a lui Antonie din 7180. Intărire.)

Marturi: Cornea Vel Ban, Stroe Vel Vor., Şărbănu Vel Log., Miha; Cantacuzino Vel Spăt., Şărbănu Vist., Costandin Vel Cliuč., Dumitraşco Vel Peh., Ştefan Cantacuzino Vel Peh., Şărbănu Vel Stol., Gheorghie

Vel Comis, Toma Cantacuzino Vel Sluj., Costandin Vel Pit. Ispravnic Radu Cantacuzino vt. Log., «Și s'au scrisă cartea ačasta într'alū șase sprezeacelea anū dinū Domnia Domnii Meale de Mihai logofețelulū de la Tărnave înū București.»

Iscălitură. Pecete mare cu cei doi sfinți. Monogram.

Jos: «Radulū Cantacuzinò vt. Logt. procto».

Mlostiiu bjeieu Io Costandin Voevod i gsdnū davatū gvsdmi sie po[ve]lenie gsvdmi priiatenului Domnii Meale jupănulū Beldei Chellemenū și a frăține-său Belde Davidū i de la Michișū (?), ca să fie volnicu cu ačastă caite a Domnii Meale și cu sluga Domnii Meale, anume — și cu omu dumnealorū Toma părcălabulū, de să umble să să strângă pre toți Rumăni denū satu ce să chiamă — otū sudū — cariū sântu fugiți și răsipiți denū Țara Ungurească aič înū țara Domnii Meale, oriunde i-arū găsi, la satu domnescu, boerescu, călugărescu, pre la orașū, pren niscaī slobozii, supuși pre lângă niscaī slujitori sau măcarū veriunde i-ar putea găsi înū țara Domnii Meale, totū să hie volnicū Toma părcălabulū și cu sluga Domnii Meale ce s'au zisū mai susū, să-i ia pre toți cu ale lorū fămei și cu toate bucatele lorū ce vorū avea și să-i ducă să-i așaze pre moșiia dumisale otū Rătești otū sudū Saacū și, după ce să vorū stränge și să vorū așaza, atunci să vie să-și ia ruptoare de la Vistieria Domnii Meale după a lorū puțință, iarū pre unde să vorū întâmpla a-și găsi de acești Rumăni fugiți, măcarū veriunde, și arū sta cineva împotriva poruncii Domnii Meale, adecă părcălabi domnești, au boerești, călugărești aru măcarū vericine a nu-i daarea, la unii ca aceia bine să știe că voi trimite Domniia Mea de-i vorū aduce înū butuci și mare pedeapsă vorū petrece de cătră Domniia Mea. Intr'altū chipū nu va fi. Așjderea să hie volnicū sluga Domnii Meale ce s'au zisū, denpreună cu Toma părcălabulū de să apuce pre Manea Bănagū, care au junghiatu pre Ghinea părcălabulū, să întoarcă toată cheltuiala, iarū elū, avândū vre o judecată, să vie să să îndrepteaze cu judecata Divanului. Pentru că așa iaste porunca Domnii Meale. Și и сам реч гвсдми, Noem. 20 dni, 7214.

Monogram. Pecete octogonală cu chinovar.

Proct. Vel. Vist.

¹⁾ Daczó.

10 Maiu 7215. «Noi moșteanii din Ń Sârbeani» dau zapis «jupănului Beldii pentru că scoase dumnealui unŃ zapisŃ de cumpăraŃoare de la Marii[a], fata lui Ńcoră VorniculŃ, de pogoane 13, înŃ dealulŃ SârbeanilorŃ, care i-au fostŃ datŃ tată-său de zeastre». Recunosc și ei. Iscălesc: «RadulŃ Vrabilii, călugărulŃ MicloiuulŃ, Mihăilă Gogotură, NeagulŃ abagiulŃ, Racoviță VelŃ Port., Preda, căp[itan] mare otŃ Gherghița, Once sutașŃ». ¹⁾

† Mlostiiu bjiu Io CostandinŃ VoevodŃ i gspdnŃ zemle vlahiscoe davatŃ gvdmi siiu poveleaniiu gvdmi priiatenului Domnii Meale dumisale jupănului Beldea DavidŃ ca să fie volnicŃ cu această carte a Domnii Meale de să aibă a-și ținerea aici înŃ țara Domnii Meale pre moșia dumisale de la Rătești otŃ sudŃ SaacŃ ai dumnealui rumăni carii i-au adusŃ denŃ Țara Ungurească, oameni 8, ca să-i fie de treaba și ajutoriulŃ dumisale, iarŃ de cătră Domnia Mea vorŃ fi în pace de toate dăjdile și rânduialele căte vorŃ fi preste anŃ înŃ țara Domnii Meale, de nici unele nimic val său băntuială să n'aibă. Că i-amŃ ertatŃ pentru voia priiatenului Domnii Meale ce scrie mai susŃ să'ipă (*sic*) a fi de treaba dumnealui. DreptŃ aceia vă poruncescŃ Domnia Mea și dumneavoastră boiari și altorŃ sluji ale Domnii Meale, vericarii cu ce slujbă și rânduială veți umbla, de vream ce veți vedea această carte a Domnii Meale, iarŃ voi toți să aveți a vă ferirea de acești oameni striini, că cine le-arŃ face vre unŃ valŃ peste cartea Domnii Meale, unii ca aceia bine să știe că rea scărbă și certare vorŃ petrece de cătră Domnia Mea, că așa iaste porunca Domnii Meale. И с л а м р е ч г в д м и. Fev. 1 d., lt. 7216.

Iscălitură și monogram. Pecete octogonală cu chinovar.

Io CostandinŃ VoevodŃ bj. mlst. gspdrŃ zemle vlahscoe. AlŃ nostru prietenŃ, dumneata jupăne Beldo ChelementŃ, sănătate pohtimŃ dumitale. Pricina cărții nu iaste de alt[a] fără cătŃ facemŃ dumitale știre că să jăluiră oiarii carii au cumpăratŃ slujba oiritului înŃ județulu SăcuianilorŃ cumŃ că suma oilorŃ pre cătŃ amŃ fostŃ făcutŃ dumitale cartea noastră ca să să scutească de oiritŃ nu săntŃ toate ale dumitale, ce dinŃ 500 de oi ce scrie în carte săntŃ ale dumitale numai oi 200, iară alalte ce mai trecŃ săntŃ ale oamenilorŃ dumitale, și aceia săntŃ totŃ de datŃ ca și alaltŃ striini, numai ce le faci ale dumitale ca să să 'nplinească suma ce iaste înŃ carte. Care această slujbă iaste vān-

¹⁾ Pentru ostașii așezați în Gherghița v. inscripția bisericii de acolo, în *Studii și documente*, XIV, p. 3 și urm.

dută pă bani, după cum iaste obiceiul țării aceștea. Ci a să păgubi cineva iaste și cu păcat, că țara iaste cu dajde și cu multe păsuri și greuri asupră, ci muncește fiecare cum ar putea face să să poată ornici (*sic*) dajdea și cheltuiala. Ci pohtim pre dumneata ce vor fi ale dumitale bucate pre adevărat să aibă pace, precum scrie cartea noastră; iar ce vor fi de dat, ale oamenilor dumitale, să și le plătească, ca și alalți striini, că, precum zicem, ei au atâta pagubă dintr'acel județ, că iaste păcat să dea dupin casale lor, să să păgubească. Ačasta, și fii dumneata sănătos. Dech. 20 dni, 7217.

[Vo]: La al nostru bun priiatin dumnealui jupăn Beldea cu sănătate să să dea.

(Pecete octogonală pe ceară.)

Anu 1730, când s'au vrut să vie cu o[i]le jupăn Beldie Chelemen din Țara-Rumânească acasă, fost-au tovaroși anume Stoica Fretișel den Preajmar, păstoriu Oprea Stroiiasi, care au mărturisit cu sufletele lor cum că din oile lui jupănelui Beldie Chelemen au luat 31 netunse, și ademășu popa Dumitru cu fečorul haal mare și cu pruteasa împreună cu boiarul care au strănsu s[]obozie atunci în Podeanii, însă hotarul Podeanilor l-au luat. De care lucru și find omeni față înaintea noastră, aș' au mărturisit.

Eu Popa Buhur (?) din Budila.

Eu dasascalu Oprea din Budila.

† Mlstiu bjiu Io Grigorie Ghica Vvd. i gsdn davat gsvdmi sie poveleanie gsvdmi dumialor sale Beldi Mihai i Beldi Iozef, fii lui Beldi Chelemen, ca să aibă a-și aduce la moșia dumnealor aici în pământul țării la Rătești în sud Saac oameni striini ungureani din țara Ardealului obagi ai dumilorsale, liude — pre cari aducându-i și așăzându-i la moșia ce scrie mai sus, să fie de cătră Domnia Mea în pace și ertați de toate dăjdile și orânduialele vericâte ar eși de la Visteria Domniei Meale peste an în țară. De niciunele niciun val și nicio bantuală să n'aibă. Pentru că i-am ertat Domnia Mea de toate dăjdile țării, fiind oameni striini, și i-am lăsat să fie scutiți totdeauna, ca să poată fi dea purtarea grijă de bucatele, adecă dobitoacele ce ar trimite mai sus numiții fii ai lui Beldi Chelemen la moșia Rătești ce mai sus arată. Dreptu aceia poruncescu Domnia Mea și dumneavoastră boiari cislași și zapcii de dăjdii, văzându cartea Domniei Meale, toți să aveți a vă ferirea de oamenii ce scriu mai sus,

nimeni de nimicū valū și băntuială să nu le facă, că cine să vorū ispiti a le face vre o supărare peste porunca Domnii Meale, unei ca aceia rea scărbă și certare vorū petreace de către Domniia Mea И САДМ РЕЧ ГСРДМН.

Iun. 6 dn., lt. 7242.

Iscălitură, monogram.

Pecete octogonală cu ambele țeri și data de 1737.

«Proct. Velū Logft.»

† Cinstitū și alū nostru bună patron, ilustrisime domene comesū Petre Aporū, cu firască dragoste închinându-mă, toate cele de fericire rogū ca să-ți dăruiască milostivulū Dumnezeu. Altă n'amū mai multū căstă dată cătră dum. fără cătū dau înștiințare pentru unū Stanū tălharū care împreună cu doi ce s'au prinsū aič au fostū furatū niște cai, și acelu Stanū au scăpatū, nu s'au pututū prinde. Ce să pui dumneta silință doarū s'arū putea prinde, c'acolò înū Sintū Lelițū este trăitorū, doarū s'arū putea face o chivernisială ca să să înțerce de atâte furțișaguri: aduc de acolo încoace și de aici fură și ducū într'acolo, de nu să mai potū odihni oamenii de furțișagurile lorū. Și ačasta rămăne la bună chivernisala dumitale: precumū vei socoti, vei face și într'aceste pricinī a cestorū tălhușaguri. Să află și unū Dedulū fečorulu Țintii, c'arū fi amestecatū, care, de s'a dovedi aci, prindzindu-să, i s'a face canunulū. Dară să știi și dumneta, și pentru unū calū murgu cu herulū meu, amū fostū scrisū mai în trecută vreme, și niciunū răspunsu n'amū luatū de la dumneata, pentru care calū va spune dum. omulū meu pe largu dinū gură. Cu ačasta acumū, și fii dum[neata] sănătosū. Dech. 2.

Illustritatis Vestre ca un fii: Georgius C. D. R.

Illustrissimo den. dom. cin. Petro Apor Regi gudici Trium Sedium secularum cum pleno honore detur (*sic*).

† Cinst. și alū nostru bună prietenū și de aproape megieșū, dumneta craibirău de la Gurgiu, sănătate îți poftimū de la milostivulū Dumnezău. Altă, înștiințămū pe dumneata pentru unū omū alū nostru anume Radulū, care, mergândū acolo în Țara Ungurească ca să-și cumpere nește postavū și altă ce i-arū trebui, s'au sculatū unū omū de-acolo anume Arsăne dinū satū dinū Oșlibū, și s'au acolisātu de acestū omū alū nostru precumū că iapa ce este elū pe dănsa, este a lui, și, fără de nicio dovadă, aducându-lu înaintea dumitale, i-au luatū iapa ș'au dat-o acelu Arsăne, și omulū nostru ș'au datū și chizașū acolo, până va veni

să să îndreptedze, și, venindū aice și tănplându-să acelu omū de la care au cumpăratū elū iapa de șede departe, tocma la Gălați, au făcutū zăbavă până au adusū pe acelu omū înaintea Domnului nostru, și la Divanū ș'au adusū acelu omū șapte oameni de'u ġuratu pentru dănsulū precumū că acē iapă este dreptū denū bucatele lui. Deci Domnulū nostru me'u scrisū carte ca să-ți scriu dumitale să dai iapa omului să i-o aducă, că, neaducându-i iapa, să știi că omū prinde aici un Armanū sau pe altū cineva de acolo dinū Țara Ungurească și omū plini iapa omului, că nici într'onū chipū n'omū primi ca să fii omulū păgubașū. Darū și acasta să socotești dumneta că omenii dumilorū vostre de acolo dinū Țara Ungurească totdeauna vinū aici prinū Moldova, pentru neġuțorie și alijverișulū lorū, și noi pe nime de acolo nu-i facemū supărare; iarū omenii noștri căți vinū acolo să și scolă câte un tălharū de acolo și să acolisăște de dănsulū, puindu-i pricină că au este calulū ce merge pe dănsulū alū lui, au și alte pricini ca aceste le punū, și fără de nicio ġudecată sau dovadă pliniți dumnevoastră de la omenii noștri. De aceia aceste nu sântū fapte megiișăști, ci trebuiește cu bună dovadă să dovedești dumneta pe oamenii noștri și așa, aflându-să că sânt vinovați, atunci cu dreptate este să plinești de la dănșii ca de la niște oameni răi, darū numai pe gura unorū tălhari și oameni răi trebui să nu te potrivești dumneta ca să faci zebereli oamenilorū, pentru ca să nu stricămū prietișugulū, fiindū megieși de aproape.

Și cu acasta să fii dum. sănătos. Mart 4.

A dumetale bună priatenū Iordache Ruset Vel Vor.

† Cinst. și alū nostru bună prietinū și de aproape megieșū dumnelui craibirău de la Ģurgiu cu bunu sănătate să să dē.

Pecete neagră a carantinei.

† Alū nostru cinstitū și bună priatenū dumneata mare căpitanū de țara Ģurgeului, să fii dumneata sănătos. Scrisoare ce ai trimisū dumneata la noi înțeleș-amū pentru nește oameni carei au fostū loatū nește oi de acolo și au eșitū înū iasta țară. Deci noi, dacă amū vădzutū cartea dumitale, i-amū pusū la temniță. Deci ei așa dau samă c'au fostū păcurari la Ianășū diiacū denū Alfălău și la Sasū Peteru și la Matei Gheorghii și la Vargheșū Iștioanū. Deci cini sintū cu pagubă să vie de fața, că acești oameni vor sta la'nchinsoare, și amū pusū dzi în dooa săptămăni, să vie cine are pagubă de acești oameni. Să fii dumneata sănătosū. Șeasădzăci de oi s'au loatū, iarū cinci oi au datū acești oameni samă

că au rămasu la Ionu denu Alfălau ce au fostu păcuraru la Ilișu Gurghișu, iarū, de nu veți veni înu doa săptămăni, să voru slobozi oameni denu temnițe.

Și au spusū că aceaste oi nu le-a furatū, ce le-au loatū pentru nește oi ce au fostu loatū Ionu denu Rondū denu turma lorū patruzăci de oi: pent'acele oi au loatū aceastea. Să vii să stea de față.

† A dumitale bunū priatenū și de bine voitorū părcălabulū Arapulū, de Niamțū. Costantinū Arapulū părcălabū.

Cinstită a noastră ca o soră dumneaei doamna lui Lazarū Iștioanū, dumitale ne 'nchinămū cu sănătate și poftimū de la milostivulū Dumnedzău acastă scrisoare a noastră să afle pre dumn[ea]ta sănătoasă. Scrisoarea dumitale ce ni-ai trimisū ni-au venitū și amū înțalesū pentru rândulū oamenilorū celora ce scrii dumn[ea]ta că unii dintr'ai noștri vorū să să ră.... să margă înū munții dumilorū voastre să zăberiască nește oi. Ci eu acestū lucru că știi dumn[ea]ta că l-amū cercatū, ce nime nu înblă să facă dumilorū voastre zeberială dum[ea]voastră, numa atâta, fiindu nește oameni de țara noastră cărora li-au scrisū gorștănarii oile, și, după ce le-au scrisū oile, ei s'au dusū înū Ciucū și nu vorū să dea gorștăna. Č-au scrisū Măriia Sa Vodă acolò la crai-birău de Čucū și la alți mai marii Ciucului pentru acei oameni să-și dea gorștina, iară, dacă-și vor da gorștina lorū cătū le face, să șadză unde le va fi voe lorū. Și au mărsu cu cărțile gorștinari acolo la Ciucū, ce totū de nu l[i] vorū da acei oameni gorștina, să și zeberiască. Incă acolo iaste la Totrușū, nu să atinge de partea dumilorū voastre nemică, ce acolo, din partia Ciucului, de orū vrea să ia, orū lua. Iarū pentru unulū ca aciali, cândū vorū fi acmū, iată că Măriia Sa Vodă purceade acmū la Țarigradū să-și înnoiască Domniia, deci aicia omū rămănea noi; ci n'amū vrea să (să) lăsămū noi să să facă unele ca aciaște. De acăsta facemū știre dumitale, să fii dumneta sănătoasă.

U Iasū, Iun. 20.

Alu dumitale de bine voitorū, Toaderū (?)

† Io Costandinū Duca Voevodū bjiu mlstiiu gospodarū zemle moldavsoi scriemū Domniia Mea la toți lăcuiorii țării. Vă facemū știre pre unde să va prileji a mergia dumnealui Șandru Mihai, carile au fostu rob la Tătari și acmū merge înū Țara Ungurească cu oamenii lui, să aveți a-i griji de bucatia. Așjderele și, bulucbași de Trotușū, să-i dai

petrecători până în Țara Unguriască, și întorcându-să iară înapoi, să viia aici la Iași, iară să-i dai petriacători totă până aici în Iași. Ačasta scriu. U Iasū, lt. 7202, Ap. 7. † САДМ ГДНШ БЕЛАА.

Pecete octogonală, cu bourul.

† De la milostivul Dumnezeu cu bucurii scris-amă la ală meu cinstitū și pre-iubitū și mai mare frate, dumnelui jupănū Copos. Facū pohti tootū bina (*sic*) binele ca să dăruiască milostivu Dumnezău dumnitale dă împreună cu toată cinstita casa dumnetale. Cinstita scrisore dumnitale care me'i trimesū, venitu-mi-au cu dragu, o'mū priimitū și de totū pre rindu înțeles-amū scrisorii dumnetale, de care lucrulū dat-amū laudă milostivului Dumnezeu, dacă amū înțilesu de bună sănătate dumniuvostă, și ne' u părutu bine căce v'a feritu Dumnezău a fi... de acele răutăți. Cătră ačasta, de vei pohti dumneta a întrebare de a noastră sănătate, harū să fii milostivu Dumnezău, ne aflămū sănătoși, iarū, de altū, bușluială destu[lă] amū petrecutū de aci, totū răutăți, că să știi dumniata cumintele, că atăta răutate ni s'au făcutū de acești vrăzmași de Tătari pi la sate, pi la Mehede[n]ț, pre ude știi dumniati, numai stupii 30 ne măcatū, darū totū păn darū vinū (*sic*), totū ne măcatū i făcutū-au atăta răutate, numai Dumnezău să le plăte (*sic*) acestorū căni. Altă, fostu-me'i scrisu dumnetale pāntru rāndu celorū vite: să știi dumniata că nu s'au pututū vinde, că iatā ce răutăți au fostu. Iarū să știi dumnetale că eu amū pusu 2 čobani cu platā la dānșii, de păzāscu, și le totū păzitu cu sarū (*sic*), și amū pusu de i-au toți bātutu, că au fostu toți arizi (*sic*); ci aice în țara noastră nu vorū să cupere, că să știi dumneta, că numai ei i-au fostu lāsatu omeni dumnitale sāguri, iarū pānă acumū să știi dumneta că nu le s'a păzitu bine. Dece dumniata vei da de știre ce vorū să li să facā: să ai vi[ni] dumneta aici au trece-vei într'aceia parte, de-ți va trebu; dumnetale vr'o calū bunū, să ni-i dai și să-mi dai 1 berbece, că amū o calū forte bunū, cum ți va plăcē dumnetale: vānātu iaste în păru, iarū de vāzare nu să vorū putē vindea. Numai a[tā]ta mă rogū dumnetale, de într'acolo, în ce chipū vorū fi veștile dumnetale, să ni dai de știre, ca să știm și noi pāntru vita dumnitale: vei da vește (*sic*) de totū ce vorū face. Ačastā puținā scrisore să fie pre dumnetale sānătoși.

Alū dumnitale ca unū mai micū frate: Preda Stol.

Ačastā puțintică scrisore cu multā cinstea să să dea întrō cinstetā mână dumneaalui jupānului Coposū Ișțfanū, cumnatului și alū mieu mai mare ca unū frate, cu cinstea să să curtenească.

† Satele ce s'au căzut în partea jupăneasii Stancăi, fata Predii Post., feçorul Diicului Spăt. la împărțeaala ce s'au împărțit cu unchiul dumneai Papa Vel Comisū Buicesculū. Noim. 1 dni, lt. 7191.

† Satulū Vităneștii cu moșia munților până în Plopcea și hotariu lui să meargă până în Vediță, și cu casile, cu curțile boerești, și cu toți rumăni.

† Moșia de la Smărdeștețu, cătă să va aleage, moșie stearpă, fără rumăni.

† Satulū Gropșanii, cu toți rumăni și cu viia.

† Satulū Laiulū, cu totu hotariulū și cu rumăni și cu viia de la Slatină, însă fără moșia Lučanca.

† Satulū Ulmetulū de peste totū hotariulū, cu viile și cu rumăni.

† Satulū Șcheai jumătate, cătă să va aleage, cu viile și cu rumăni.

† Satulū Urșanii dupeste totū hotariulū și cu toții rumăni.

† Satulū Čorăca și cu Hoteștii și cu toții rumăni, să să împarță înū doo.

† Satulū Mănceștii și Ursoia și Flocoșanii, moșie stearpă, fără rumăni, aceasta să să împarță iarū înū doo.

† Iarū pentru toți rumăni căți săntū pentr'aceaste saate să aibă a să număra și, de vorū fi mai mulți de cătu aceaia la altă plasă, să să împarță înū doo, iarū, de vorū fi mai puțin decătū înū ceaialaltă plasă, vorū fi mai mulți înū ceaia plasă, să să împarță înū doo, ca să să potrivească, să fie totū tocma.

† Theodosie Mitropolitulū Ungrovlahiei. Costandinū Cantacuzinō bivū Velū Stol. Stepanū Pit. Mojesculū (*sic*). Costandinū Brâncoveanulū Vel. Spăt.

† Țiganii ce s'au căzut în partea jupăneasii Stancăi, fata Predii Post., feçorul Diicului Spăt. la împărțeaala ce s'au împărțit cu unchiul dumneai Papa Velū Comisū Buicesculū. Noim. 1 dni, lt. 7191.

† Mica țaganulū, meșterū de fierū, cu țaganca lui Chira cosătoare.

† Voico țaganulū cu țaganca lui Stoiana, cu feçorii lui, Stanū i Radulū i Samoilă, și cu fica Dumitra, învălitū, și cu feçorulū Chivei, Neagoe.

† Anca țaganca cu 3 feçori ai ei, Dumitru și Stanū, și Calinū și cu fată a ei, Oprea.

† Neagulū țaganulū, meșterū de fieru, cu țaganca lui Stanū, cu fiiu-său Dumitru, cu țaganca lui, Rada, și cu o copilă, i Dragomirū, dinū Sura, i Badea i Calenū.

† Radulū Gugulū, cu țaganca lui cositoare și cu copila ei, Stana.

† Staico țaganul și țaganca lui Ioana, cu fiu-său, Stoica, de însurat.

† Vlada țaganca cositoare, cu fiu-său Necula i Drăgan, și cu 2 feate, Mușă i Drăgana.

† Rada țaganca cu feçorii ei, Dumitru i Radul, cu Chiriță, cu fie-sa, Anca.

† Dobra țaganca, cu fii-săi Văsiu i Radul i Stroe brat Stanciului i Dima fratele lui Mușat.

† Țiganii ce s'au căzut în partea jupăneasii Stancăi, fata Predii Post., feçorul Diicului Spăt., la împărțeala ci s'au împărțit cu unchiul dumneai Papa Vel Comis Buicescul, Noim. 1 dni, 7191.

† Neagul țaganul, Pleșa, meșter de fier, și cu fii-său Dumitru, însuratu, cu țaganca lui anume Rada și cu un copil a lui, anume Dragomir, neînsurat, i Badea i Calin.

† Mica țiganul, meșteru de fier, cu țiganca lui, anume Chira.

† Voico țiganul, cu țiganca lui anume Stoiana și cu feçoriul lui anume Stan i Radul i Samoil și cu o fată a lui, anume Dumitra.

† Radul țiganul Gujul, cu țiganca lui anume Catalina și cu o copilă, anume Stanca.

† Stoico țiganul cu țiganca lui, anume Ioana, și cu feçoriul lui, anume Stoica.

† Rada țaganca, cu feçorii ei, anume Dumitru i Radul i Chirea, și cu o fată a ei, anume Anca.

† Vlada țaganca cu 2 feçori și cu 2 feate.

† Anca țaganca cu 2 feçori și cu o fată.

† Stanciul țiganul Țoanghieru, cu țiganca lui, anume Dobra, și cu frate-său, Stroe.

† Theodosie Mitropolitul Ungrovlahiei. Costandin Cantacuzin biv Vel Stol. Costandin Brăncoveanul Vel Spăt.

Țiganii cei fugiți.

† Stan Țancoiu.

† Bucur țiganul, feçoriul Ancăi țigancii.

† Dumitru țiganul, fratele lui Mușat.

† Iar, de să voru mai găsi niscăi țigani neîmpărțiți, să să împărță în doo.

† Theodosie Mitropolitul Ungrovlahiei. C. Brăncoveanul Vel Spăt.

† Mlostieiu bjeiu Io Radulă Voevodă i gspodnă pișetă gsvdami tie popo Ianu de la clirosulă Domnie Meale de în Câmpulă-lungu. După aceia-ți dau în știre Domnia Mea de rândulă ceștii jupănease călugăriță anume Elisaftha, ce lăcuiaste în sfânta mănăstire ce se cheamă Valea Mare, că au venită naintea Domnie Meale de se-au jeluită și au spusă cumă au avută nește țigance, anume țiganca lu Čobană cu o copilă, acia în țigăniia beserecii, și au fostă alesă ei de moșie de la părinții ei. Deci, cându au fostă în zilele lui Alexandru Voevodă, iară jupăneasa Elisaftha călugărița ia au avută pără cu popii de la sfânta besereca Domnie Meale, ce iaste mai susă scrisă pentru aceaste țigance, și se-au părătă de față, și aș'au părătă popii naintea lui Alexandru Voevodă cumă au adusă aceaste țigance cu cheltuială de în Țara Ungurească. Intr'aceia Alexandru Voevodă Domnia lui au judecată și au adevăritu cumă au fostă aceaste țigance ale Elisaftei călugărița de moșie. Deč au dată de-au întorsă cheltuiala popilor, 800 de bani, și ș'au luată țigancele la mână ei. Iară, cându au fostă acumă în zilele Domnie Meale, deac'ai căzut a fi clișiară beserecii, tu ai rădicată pără pentru aceaste țigance și v'ați părătă de față naintea cinstiților deregătoriloră Domnie Meale jupană Vintilă Velū Dvor., jupanu Papa Velū Log., și v'au judecată să-i dai țigancă pentru țigancă și copilă pentru copilă, căci au fostă ale ei de moșie. După aceia tu nič așa n'ai lăsată, ce ai nevoită pre Elisaftha călugărița, de-au jurată la Metropolie naintea părintelui Vladichii Luca pre sv[ă]nta Evanghelie, cumă săntă ale ei de moșie, și încă i-ai făcută și zapisă de în mână ta, cumă i veri plăti țigancele; apoi tu i-ai fostu luată 2 coșile de țigană ale Radului Post. la Balomirești. Ce nu i-au fostă cu pace, ce l-au luată ală cui au fostă. Deci, în vreme ce veri vedea căstă carte a Domnie Meale, iară tu să cauți să-i dai țigancă pentru țigancă și copilă pentru copilă și mai multă de vală să nu o porți, nici să mai vie să se jeluiască a doara, că apoi veri avea și cuvinte ca să-i plătești bucatele. и како дає нѣкє порѣч. гевдми.

I is. Papa Vel Log. Pis. Iul. 13 dni, 7129.

Pecete peste hârtia ruptă, monogram.

† La ală nostru socotită și bună priiatenă și vecină de aproape, jupană Harco Martonă, prefectușulu a bunului frate și mai mare priiatenă alu nostru jupană Beldi Ianoșă otă Budila, pohtim de la Milostivulă totă binele împreună cu bună pace și sănătate să dăruiască dumitale și a toată cinstita casa dumitale. Alt[a], dau în știre dumitale cumă

au venitū ačastă muiare bună de înu olatulū dumneavoastră, anume Vișa Oproaoe, prentu unū lucru ce știi dumneata că au avutū cu fečorulū ei. Noi n'amū știutū nemicū, ce amū întreatū stăpăniū aceii mueri au fat[ă] ce au fostu, meritu-s (*sic*) cu fečorulū aceii mueri. Și au spusū stăpăna cu sufletulū ei, anume St[a]nca a lui Hedeghiușū Pătru, cumū au mersū acea fată anume M[a]ria nevestă învălită, după aceeaia ia au lepădatū crăpa denū capū și s'au făcutū fată cu plete și au și jucatū în horă în jocū. Lângă ačasta iarū au spusū altă fată, anume iarū M[a]ria, care slujește la Nicola Pit., iarū au mărturisitū cumū au venitū nevestă și s'au desvălitū și au înblatū fată la capū ca și alalte feate, și alte mărturii feate de vrăsta ei s'au găsitū de o știu și o au văzutū totū așa. Ce au fostū ceștii mueri bun[e] can degrabă, ce nu le-au pututū stränge. Iarū ačastea așa au mărturisitū, să aibă credință. Să fii d[u]m[nea]ta sănătos. Datum în Bolgarsseghben, mense iulii 4, anno 1642.

Bună priiatenū alū dumitale Protopopū Vasilie,[o]rașu i. st. (?)

† 1710 Maiu 31. Din poronca cinstitului protopopū Ionū dinū Căliianū iată c'amū vultuitū în Ardiu satulū tocma la svnta besarecă un Lăcan Toaderū, omū de 40 de ai, dale (*sic*) cu sufletulū că popa Ionū pentru pizma n'au ținutū rîndulū, ce și muere lui s'au dusū într'alte sate de e'u făcu moltipă. Uilăcan Flore, omū de 30 de ai, spuse c'au chematū pe popa Onulū să cumenece și n'au mersu, ce o au cumenecatū elū, și o au îngropatū neprohoditā pe o fată, și spuse c'au bătutū popa Onulū pe dascălū și e'u sloboditū singe. Oltun Simionū, omū de 60 de ai, spuse c'au chematū pe popa Onulu să cumenece, că au fostū toți betegi în casă, și n'au mersu, au dzisū că eu nu vă-sū popă, cumenecătura îi în satū, deci vă cumnecați. Acește toți au spusū că pe popa Dumitru l-a adusū satulū și pe popa Onulū l-au scosū satulū cu popa Dumitru, și spuse că casa că popească o au făcutū satulū cu popa Ionulū, și e-au aratū popa Ionulū acestui omū, iarū pământū sâmănatū cu grîu, și l-au suduitū înnaintre beserecii pre Simionū de n'arū fi vrutū dreptu bunulū satului. Cimpanū Macavei, omū de 40 de ai, spuse c'au dzisū popa Onulū că lu; unu-i poroncește Căliianulū, că elū are protopopū, dară de Căliianū nu bagă samă, că n'are trebă aice. Și au dzisū că are dreptate de la fișcatorū în loculū dumnealui. Nim[e]șū Precupū, omū de 60 de ai, spuse că pe popa Dumitru l-au adusū satulū ei toți, cu voe lorū, n'au venitū elū cu putere, casa ce popească o au făcutū satulū cu popa Onulū. Naculū Petre, omū de 56, spuse cu mare obidă că ei muritū unū fečorū și au chematū

pe popa Onulă să-lă grijască cumu-i legea și n'au mersu, ce l-au îngropatū neprohoditū și l-au întreatū Nemții este popă, este? ce nu vine; dacā nu vine, oi ci eu popă, și au pusū nește izmene prapori Nemții și au fostū merugāndu urlāndu, și au ținutū fečorulū în tinda beserecii 3 zile și totū nu l-au prohoditū; cumenecătura cāte o lunā de zile n'au fostū știidū popa unde-i, ce o au fostu purātāndū oamenii și muerile de au fostū cumenecāndu. Suč Ionū, omū de 60 de [a]i, spuse c'au chematū pe popa Onulă și de 10 ori să-i cumenice o fatā și n'au mersu, ce au muritū negrijtā. Sabāu Costinū spuse cā e'ū fācut ei muere unū pruncū și au fostū fārā de lege de aghe (*sic*) săptāmānā. Flore Ionū, omū de 40 de ai, spuse cā e'ū muritū muere, au adusū dascalulū cumenecătura, dinū satū, de și-au cumnecatū. Rusū Ionū, omū de 35 de ai, spuse c'au bātutū popa Onulă pe dascalū de l-a fostū acoperitū singele și l-a scosū elū de la popa. Chira Onulă, omū de 30 de ai, spuse c'au dzisū popa Onulă să-și grijască satulū popă, cā elū este harnicū de a trăi cie-unde. Bucurū Gavrilū spuse cā și ce[i] mai susū. Vlase Simionū spuse, omū de 52, spuse și elū ca și cee. Radu Marculū încă spuse cā l-a chematā să-i cumine[ce] o fātā, și n'au merūsu, ce o au cumnecatū unū omū. Vānzariu Pātru, omū de 58 de ai, încă spuse ca și cealți. Rus Chira, omū de 45 de ai, spuse c'au chemat pe popa să cumenece c'au fostū 3 prunci betegi, și n'au mersu, ce i-au cumnecatū omulū și cumenecătura au adusū dinū satū, nu de la popa. Belenū Ionū încă spuse ca și cealți. Pentru rāndulū casei ceii popeștū satulū totū au mār-turisitū cā o au fācutū satulū, fiidū popa Onulă acole, au āgutat și elū cāte oarece. Mālāșanū Pātru, omū de — (rupt), spuse cā, șādzāndū elū la curte, c'au fostū deregātorū, au vādzutū pe popa Onulū mergāndū cātrā pādure și o muere, Dālmā Petresi, s'au fācut cum... māna o vacā rē în susū și au mersu de s'au tālnitū cu popa, apoi au venitū popa pe unū locū, è pe altū locū, și spuse cāndū popa de la unū soborū au tālnitū o muere în fānațā și o au rugucitū și au strigat muere în satū de au zisū c'au fācut cumū nu să cade. Pānte Ionesā încă spuse așa. Bātāșanū Petresi spuse ca și cealță. Pentru popa Dumitru au mār-turisitū totū satulū cā l-au adusū ei să le cie popă.

Noi mai micii sāborului amū scrisū cumū au datū cu sufletele popa Costinū dinū Țagū și popa Grigorașū dinū Stupini.

† În māna cinstitului protopopū Ionū Cāliianulū cu sānātate să să dee. (O socoteală în horgoși și potori.)

